

Začni u sebe

(Krnov, 27.8.2023)

I.čtení: I. Samuelova 16,1-13

II.čtení: evangelium podle Matouše 7,1-5

Bavil jsem se nedávno s jedním člověkem, poctivě hledajícím, čemu věřit, a tenhle člověk mi řekl: „Víš, zkoušel jsem číst Bibli, ale nějak to ke mně nemluví. Připadá mi to hrozně nepraktické, odtržené od života.“

Musím říct, že mě to hrozně překvapilo. Mně vždycky připadaly biblické texty nesmírně propojené s životní realitou, plné pozoruhodných podnětů, jak žít, čeho se v životě držet a čeho se vyvarovat. Bible mi přinášela a přináší řešení mnoha mých životních problémů a otazníků.

Když se nad tím zamyslím víc, musím uznat, že toto se týká hlavně novozákonních evangelií, skutků a epištol, případně starozákonních žalmů nebo některých příběhových pasáží v knihách Mojžíšových; a že jsou v Bibli na druhé straně i mnohé pasáže složité a pro dnešní dobu ne zcela srozumitelné.

Možná je to otázka toho, na co člověk narazil, když Bibli otevřel poprvé, a určitě jde taky o dílo Ducha svatého, který nám objasňuje, čemu nerozumíme, a který nám starobylé příběhy aktualizuje pro náš současný život. Ale v každém případě je v Bibli mnoho výroků a příběhů, které jakoby byly napsány právě pro dnešní dobu.

Například já si jen těžko dokážu představit něco praktičtějšího pro život a aktuálnějšího než Ježíšovu výzvu ze začátku sedmé kapitoly Matouše – abychom si odvykli odsuzovat druhé a abychom radši vždycky začínali sami u sebe.

Tenhle problém je zřejmě aktuální v každé době. Člověk pozoruje lidi kolem sebe a má potřebu je hodnotit. V tom hodnocení býváme nemilosrdní, a navíc velice rádi zobecňujeme:

„Tamhleta ženská se opravdu oblíká nevkusně.“ „Ten chlap je naprosto neschopný, vždyť neumí ani vyměnit žárovku.“ „Jak to řídíš, troubo!“

A tak dále a tak podobně. Neustále posuzujeme a soudíme. Kolikrát za den řekneme něco podobného? Jak rádi se o tom i utvrzujeme s druhými – propíráme někoho, kdo zrovna není v doslechu ☺.

Je velmi zvláštní, že právě církevní půda bývá velmi úrodným podhoubím pro takovéto „pomlouvací sedánky“. Ne nadarmo se říká, že „evangelické tamtamy“ roznesou fámou rychleji než rádio s internetem dohromady. A přitom máme právě my mezi Ježíšovými slovy vážné varování před odsuzováním druhých. Pán Ježíš nás totiž učí: „Nesudte“

Když řekneme slovo soudit, vybaví se nám logicky soudní proces, tedy nějaký spor, ve kterém má soudce rozhodnout, kdo má pravdu a kdo lže, kdo se provinil a kdo ne, a kdo je slušný člověk a kdo je lump, který patří do vězení. Soudcové k tomu mají příslušný aparát a stohy dokumentů, svědky, kteří vypovídají, co viděli, slyšeli a zažili, sbírku zákonů, které popisují různé situace a stanovují patřičnou trestní sazbu, a někdy mají dokonce i porotu, aby rozsudek nestál na mínění jednoho člověka, ale aby případ zvažilo více hlav s bohatšími znalostmi a zkušenostmi. To všechno má v demokratické společnosti sloužit k tomu, aby se docílilo spravedlnosti. Aby lidé nebyli trestáni na základě povrchního dojmu, nýbrž aby byla nalezena pravda o celé věci a aby „flastr“ dostal jen ten, kdo si ho skutečně zaslouží.

Dobře, ale co má soudní terminologie společného s námi, kteří u soudu možná nikdy v životě nebyli? Proč nám to Pán říká? Chce snad, aby křesťané nestudovali právo a nestávali se soudci? A co by pak ten text mohl znamenat pro ty, kdo nikdy o justiční kariéře neuvažovali? Znamená to, že se nás ten text vůbec netýká?

Samozřejmě, že týká. Ty soudní spory se totiž odehrávají už v našich hlavách.

Možná ty soudy nevyslovíme nahlas, ale jen v myšlenkách si lidi rozškatulkujeme – na šikovné a mamlasy, na chytré a hloupé, na hezké a ošklivé, na dobré a zlé. Možná se zdržíme veřejných komentářů, ale přece ty škatulky, které máme v hlavě, ty obrázky, které jsme si o lidech kolem sebe

udělali, rozhodují o tom, jak k těm lidem přistupujeme a jak s nimi jednáme – jestli s úctou nebo s pohrdáním.

Zásadní problém je v tom, že narozdíl od soudců, kteří i tak občas udělají chybu, my nemáme ke správnému posouzení druhých lidí vůbec žádné prostředky. Nemáme zpracované žaloby ani nezávislé svědky, nemáme aparát pomocníků ani porotu, která by nám pomohla vidět věci jinýma očima. Jsme na to úplně sami. A přesto se odvažujeme mít pocit, že jsme kompetentní k posouzení jednání druhých.

To je velký omyl a velká pýcha.

Docela často se dokonce stává, že člověk vidí u druhého zárodek problému, který má i on sám. Až na to, že u sebe to člověk nevnímá nebo nějak omluví, zatímco u druhých nás to sžírá.

Ježíš to přirovnává k tříске a trám u oku.

Všichni známe, jaké to je, když nám něco spadne do oka. Je to otrava, špatně vidíme, pořád jen slzíme, dokonce to může začít bolet. Rozhodně i malý cizí předmět v oku, věc o velikosti nepatrné třísky, když se neřeší, může způsobit vážné komplikace.

Což teprve trám, jak říká Ježíš!

No, Ježíš tady určitě žertuje, trochu přehání, dává absurdní příklad. Kdyby nám spadl do oka trám, s velkou pravděpodobností bychom už na to oko nikdy neviděli, a možná bychom přišli o celou hlavu ☺. Už ta tříska je věc velmi na pováženou; natož pak něco tak velkého jako trám.

Ježíš rád používá nadsázku, aby ilustroval vážnost věci.

Ty soudy v našich hlavách totiž neoplývají spravedlností. Člověk měří úplně jiným metrem ostatním a jiným metrem měří sebe sama. Sami sobě věci omlouváme, dokážeme si obhájit, proč jsme udělali tamto nebo ono, najdeme spoustu polehčujících nebo aspoň vysvětlujících okolností. Naproti tomu druhým nic neodpustíme, nic nepolehčíme. Očekáváme od nich dokonalost, ke které se sami ani zdaleka nepřibližujeme.

Jako třeba v tom příběhu, kdy farizeové k Ježíši přivedli ženu, přistiženou při cizoložství, a chtěli, aby ji spolu s nimi odsoudil. Všichni si byli jistí její vinou, všichni si byli jistí, že zaslouží trest. A úplně přitom přehlédli, že sami mají máslo na hlavě, že nejsou o nic lepší. Teprve, když jim Ježíš řekl, ať hodí kamenem ten, kdo je bez hříchu, otevřely se jim oči a uviděli „trámy“ ve svých očích. Takže se schlíple odplížili – ti největší křiklouni jako první.

Hlavní problém toho našeho posuzování druhých je totiž právě to, že máme pocit oprávněnosti a nadřazenosti. My jsme ti dobří a ti ostatní jsou ti chabí a slabí, ti lumpové a kriminálníci.

Ježíš nás varuje, že toto je velká iluze.

A taky nám připomíná, že až jednou budeme stát před Božím soudem, nebudeme tam proto, aby s námi Pán Bůh probíral hříchy ostatních, ale proto, abychom se zodpovídali ze svých vlastních.

Proto nám Pán říká – jestli nechceš být souzen přísně a nemilosrdně, nebuď přísný a nemilosrdný ve svých soudech. A s posuzováním začni raději sám u sebe a zkus měřit stejným metrem sebe i ostatní.

Možná to znamená, že když mě bude rozčilovat něco, co dělá někdo jiný, zkusím se ptát, proč to vlastně dělá, jaká je jeho motivace. A zkusím hledat nějaké polehčující okolnosti – tak jako to dělám, když posuzuju sám sebe. A taky budu počítat s tím, že tak, jako já nejsem dokonalý, nejsou a nemůžou být ani ostatní.

Zkusím se na druhé dívat pohledem Božím – tedy pohledem milujícího Otce, kterému záleží na každém Jeho dítěti. A jestli věřím, že Bůh odpouští moje viny – v čemž je má jediná naděje na spásu – pak přece musím dát tuto šanci i druhým lidem.

Až tedy budu v pokušení někoho zase odsoudit, můžu si místo toho říct: „Je to Boží dítě, Bůh ho má rád, Bůh mu odpouští, a tak i já ho mám rád a odpouštím mu.“

Věřím, že tento přístup může velmi zásadně proměnit naše postoje k lidem i k světu, krásně vyčistí naše vztahy a přinese pokoj do našich srdcí i do našich životů.

Díky Pánu Ježíši za velmi praktický přínos do našeho každodenního života!

Pane náš, skutečně Ti děkujeme za návody k životu, které nacházíme ve Tvých příbězích a ve Tvých Slovech.

Pomoz nám je přijmout za své, pomoz nám zaujmout správné postoje k sobě i k druhým, nauč nás neodsuzovat a neškatulkovat, ale radši se přimlouvav za druhé a žehnat jim.

AMEN